

Козирєва О. В.

*доцент кафедри управління та економіки підприємства
Національного фармацевтичного університету
м. Харків, Україна*

Сагайдак Р. В.

*професор кафедри управління та економіки підприємства
Національного фармацевтичного університету
м. Харків, Україна*

ФОРМУВАННЯ ЄВРАЗІЙСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВТОВАРИСТВА

Економічна інтеграція на пострадянському просторі пройшла вже кілька послідовних етапів.

Перший етап – формування зони вільної торгівлі. Передбачає вільний рух товарів, вироблених на територіях держав-учасниць, в межах ЗВТ.

В Угоді про створення зони вільної торгівлі, до якої в 1994 р. вступили Білорусь, Казахстан, Росія та інші держави-учасниці СНД, виходячи з поетапності створення Економічного союзу, створення зони вільної торгівлі було визначено як перехідний етап до формування Митного союзу. Новий міжнародний договір – Договір про зону вільної торгівлі – держави-учасниці СНД уклали в жовтні 2011 р., визначивши однією з основних цілей формування умов для вільного руху товарів і констатувавши необхідність інтеграції у світову економіку і міжнародну торговельну систему.

Другий етап економічної інтеграції – створення митного союзу. Угоди про Митний союз між Білоруссю, Казахстаном і Росією були підписані главами

урядів держав у січні 2007 р., в жовтні того ж року глави держав підписали Договір про створення єдиної митної території і формування Митного союзу. Утворюється єдина митна територія. В її межах у взаємній торгівлі товарами не застосовуються митні мита та обмеження економічного характеру.

Формування Митного союзу йшло відповідно до затвердженого плану дій.

До 1 січня 2010 р. було створено всі необхідні правові умови для початку його функціонування. Функції зовнішньоторговельного регулювання були передані Комісії Митного союзу (яка з 1 лютого 2012 р. була перетворена на Євразійську економічну комісію).

З 1 липня 2010 р. Комісії були передані повноваження з проведення розслідувань та інших процедурних дій, що передують введенню спеціальних захисних, антидемпінгових і компенсаційних заходів на єдиній митній території Митного союзу відносно товарів, що походять із іноземних держав.

6 липня 2010 р. набирає сили єдиний Митний кодекс Митного союзу, в тому числі. Організовано ведення митної статистики зовнішньої торгівлі і статистики взаємної торгівлі держав-членів Митного союзу. Діє порядок стягнення непрямих податків у взаємній торгівлі в Митному союзі, формується практика обміну між податковими органами трьох держав інформацією в електронному вигляді про сплачені суми непрямих податків. Діє Угода про встановлення та застосування в Митному союзі порядку зарахування та розподілу ввізних митних зборів (інших зборів, податків і зборів, що мають еквівалентну дію). Ввізні мита зараховуються на єдиний рахунок уповноваженого органу тієї держави – члена Митного союзу, в якому вони підлягають до сплати. Сплачені мита розподіляються до бюджетів трьох країн згідно з нормативами розподілу: Білорусь – 4,7%, Казахстан – 7,33%, Росія – 87,97% [1; 2].

З 1 липня 2011 р. повністю знятий митний контроль на внутрішніх кордонах між Білоруссю, Казахстаном і Росією. Всі види митного контролю та оформлення перенесені на зовнішній кордон Митного союзу. Завершено формування єдиної митної території. При цьому з 1 липня 2011 р. у Республіці Казахстан прийнятий комплекс заходів із забезпечення митного адміністрування товарів, щодо яких протягом перехідного періоду застосовуються ставки ввізних митних зборів, відмінні від ставок, установлених Єдиним митним тарифом Митного союзу. Це 88 позицій (у тому числі лікарські засоби, медичне обладнання, залізничні вагони, теплиці, поліетилен, фольга).

До кінця 2011 року сформована договірно-правова база Митного союзу, яка налічує понад 70 міжнародних договорів і понад 900 рішень Комісії Митного союзу.

Найважливішим напрямком роботи стала діяльність із розробки та прийняття технічних регламентів Митного союзу. Це ключовий елемент формування єдиного ринку без технічних бар'єрів, з єдиними вимогами до безпеки товарів та уніфікованою базою стандартів.

На сьогодні Євразійській економічній комісії передані всі необхідні повноваження в цій сфері. На початок 2013 р. був прийнятий 31 технічний регламент Митного союзу, що визначає вимоги до безпеки продукції, яка

обертається на єдиній митній території. Вони, зокрема, стосуються залізничного транспорту та інфраструктури, машин і устаткування, палива, піротехнічних виробів, парфумерно-косметичної продукції, продукції легкої та харчової промисловості і т. ін.

16 липня 2012 р. Рада Євразійської економічної комісії затвердила нову редакцію Товарної номенклатури зовнішньоекономічної діяльності та Єдиного митного тарифу Митного союзу (ЄМТ) з урахуванням умов приєднання Росії до Світової організації торгівлі. За попередніми розрахунками, під час переходу на нову редакцію ЄМТ середньозважена ставка ввізного мита буде знижена з 9,6 до 7,8%.

Створення Митного союзу означає появу єдиного ринку для 170 млн споживачів, на якому застосовуються норми єдиного Митного кодексу, діють Єдиний митний тариф, єдина система зовнішньоторговельного і митного регулювання, здійснюється єдине технічне регулювання. Вже сьогодні можна спостерігати конкретні результати його функціонування.

Третій етап інтеграції – формування Єдиного економічного простору. Це означає забезпечення так званих «чотирьох свобод»: руху товарів, капіталів, послуг і робочої сили на території ЄЄП. Крім того, функціонування Єдиного економічного простору передбачає координацію економічної політики держав-членів щодо ключових галузей економіки: макроекономіки та фінансового сектора, транспорту та енергетики, торгівлі, промислового та агропромислового комплексів і т. ін.

19 грудня 2010 р. рішенням вищого органу Митного союзу прийнято план дій з формування Єдиного економічного простору Білорусі, Казахстану і Росії, щодо якого був підписаний пакет відповідних міжнародних договорів. Рівно через рік рішенням Вищої Євразійської економічної ради були введені в дію з 1 січня 2012 р. 17 базових міжнародних договорів, що формують Єдиний економічний простір.

До 2015 року всі угоди необхідно перевести у практичну площину. Це означає, що в їх розвиток має бути прийнято кілька десятків документів, у тому числі прямої дії.

Основним принципом функціонування ЄЄП є забезпечення свободи переміщення товарів, послуг, фінансового і людського капіталу через кордони держав-учасників.

У рамках Митного союзу і Єдиного економічного простору в 2012 р. свобода руху товарів реалізовувалася Сторонами в максимальному обсязі – скасовані мита і збори у взаємній торгівлі, повністю знятий митний контроль на внутрішніх кордонах між Білоруссю, Казахстаном і Росією, з прийняттям єдиних технічних регламентів Митного союзу (на початок 2013 року прийнято 31 технічний регламент з 47 першочергових, 7 з яких набули чинності) знімаються технічні бар'єри у взаємній торгівлі, затверджено зображення єдиного знака обігу продукції на ринку Митного союзу.

Таким чином, ЄЄП формується поступово, шляхом підвищення рівня інтеграції, через синхронізацію здійснюваних державами-учасниками перетворень

в економіці, спільних заходів із проведення узгодженої економічної політики, гармонізацію та уніфікацію законодавства у сферах економіки, торгівлі і по інших напрямках, з урахуванням загальноновизнаних норм і принципів міжнародного права, а також досвіду і законодавства Євросоюзу.

Досить успішне функціонування Митного союзу і перехід до формування Єдиного економічного простору поставили на порядок денний удосконалення інституційної структури МС і ЄЄП.

Відповідно до Договору про Євразійську економічну комісію, підписаного 18 листопада 2011 р. Президентами Білорусі, Казахстану і Росії, було створено Євразійську економічну комісію.

З 2 лютого 2012 р. розпочала роботу Євразійська економічна комісія (ЄЕК) – постійно діючий регулюючий орган Митного союзу і Єдиного економічного простору.

Основні завдання Євразійської економічної комісії – забезпечення умов функціонування і розвитку Митного союзу і Єдиного економічного простору, розробка пропозицій щодо подальшого розвитку інтеграції.

Сьогодні з боку ЄвразЕС відбувається наполеглива робота у напрямку подальшої інтеграції і реалізації четвертого етапу інтеграції. Це підтверджує і заява про кінцеву мету інтеграції – економічний союз. Отже, це свідчить про план дій країн цього об'єднання в середньостроковій та довгостроковій перспективі.

Підготовлений робочий проект Договору про Євразійський економічний союз.

Для координації роботи з кодифікації створено Робочу групу з кодифікації міжнародних договорів, що складають договірно-правову базу МС і ЄЄП, до складу якої увійшли представники державних органів Білорусі, Казахстану та Росії [2].

Підсумки роботи ЄЕК та її взаємодії з державними органами держав-членів МС і ЄЄП показують, що у процесі кодифікації належить: визначити і зафіксувати в тексті документа напрямки подальшого розвитку інтеграційного процесу, маючи на увазі рух держав-членів Митного союзу до повноформатного економічного союзу з можливим зазначенням термінів виходу Сторін на досягнення відповідних домовленостей, як очікується, з 1 січня 2015 р. Євразійський економічний союз почне функціонувати.

Література:

1. Сайт Европейской экономической комиссии. Годовой отчет 2012 ЕЭК [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eurasiancommission.org/ru/Documents/EEC_AR2012.pdf.
2. Лихачев А. Е. Таможенный союз России, Белоруссии и Казахстана: история, современный этап и перспективы развития [Текст] / А. Е. Лихачев // Российский внешнеэкономический вестник. – 2010. – № 6. – С. 7.